

הסעד והבריאות. חלקו של משרד הסעד בשנת הכספים 1975 היה ארבעה מליון ל"י ובשנת הכספים 1976 שישה מליון ל"י. משרד מבקר המדינה ניגש לעריכת ביקורת באגודה.

השתתפות בהוצאת מרכז "משען" החל משנת הכספים 1973 משתתף משרד הסעד בפעולות להקמת בתי אבות ומועדונים לקשישים על ידי מרכז "משען". סכומי ההשתתפות של משרד הסעד היו כלהלן: בשנת 1974, סך 12.6 מליון ל"י — 9.0 מליון ל"י כמענק ו-3.6 מליון ל"י כהלוואה, ובשנת 1975, סך 13.6 מליון ל"י — 7.5 מליון ל"י כמענק ו-6.1 מליון ל"י כהלוואה. ההלוואות הן ל-15 שנה בריבית של 8% לשנה ללא הצמדה. ההסדרים עם מרכז "משען" נעשים על ידי משרד האוצר (ראה דו"ח שנתי 25, עמ' 63).

ממצאי מעקב

המחלקה למוסדות ציבוריים

דו"ח שנתי 25, עמוד 494

בארץ פועלים בתחום הסעד מוסדות ציבוריים רבים, שלא למטרת רווח. המחלקה למוסדות ציבוריים במשרד הסעד בודקת בקשות של מוסדות לקבלת הכרה, המעניקה להם מעמד ציבורי לצורך קבלת תרומות, ולעיתים אף שחרור ממסים. בשנת 1960 קבעה ועדה בין משרדית לתיאום השירותים הסוציאליים עקרונות להכרה במוסד. בשנת 1967 הפסיקה הוועדה לפעול ומאז ניתנה ההכרה, בדרך כלל, על ידי מנהל המחלקה עצמו, על פי המלצה של מפקח מחוזי. המחלקה אמנם אימצה לה את עקרונות הוועדה הבין משרדית, אולם עקב הפסקת פעולתה של הוועדה לא היה גוף מתאים, שיבדוק מחדש מפעם לפעם את העקרונות למתן הכרה נוכח השינויים שחלו והנסיון שנצטבר. מאחר שההכרה עשויה כאמור, להקנות הטבות למוסד, המליצה הביקורת, שמתן הכרה לראשונה יהיה מעניינה של ועדה ציבורית.

המשרד עיבד הנחיות מפורטות בדבר התנאים, שעל המוסד המבקש הכרה למלא ומתן ההכרה לראשונה נעשה עתה בהתייעצות עם המנהל הכללי של המשרד. החשיבות הנוצעת להכרה במוסד וההטבות הכרוכות בכך, מחייבות לדעת הביקורת את הנהלת משרד לשקול מחדש את הצורך בקיומה של ועדה ציבורית.

מתפקידה של המחלקה לקיים פיקוח על המוסדות כדי לעמוד על תקינות סדריהם המינהליים ועל דרכי הניצול של כספי ציבור שהגיעו לידם כמענקים או כתרומות, כתנאי לחידוש ההכרה בהם. לגבי רוב המוסדות דורש הסדר הטוב שייערך בהם ביקור לפחות פעם בשנתיים. בכ-10% מכלל המוסדות המוכרים חודשה ההכרה, אף כי המפקח לא ביקר בהם יותר משנתיים. על חשיבותם של הביקורים מצביעה העובדה, שלגבי 50 מוסדות בקירוב, שהוכרז על ידי המחלקה בעבר ונערכה בהם בדיקה נוספת, התברר, שלא עמדו בכללים שנקבעו.

לקראת מתן הכרה לשנת 1976 נערך ביקור אחד לפחות בכל אחד מהמוסדות המוכרים.

חוק הפיקוח על המעונות, תשכ"ה—1965, מחייב כל מעון ציבורי או פרטי, שיש בו שני חוסים ויותר, שהם ילדים, זקנים, בעלי מום גופני או לוקים בשכלם, ברשיון מאת שר הסעד. הרשיון ניתן רק אם הוכח, שהמעון ממלא אחר התנאים, שנקבעו בתקנות. עד סוף 1974 לא הותקנו תקנות, בדבר תקן עובדי מעונות והכשרתם; תנאי כשירות של מנהלי מעונות; ודרכי הפיקוח על מעונות.

המשרד הכין הצעות לחקנות בדבר תקנים למנהלים ולעובדים במעונות לזקנים, לילדים וללוקים בשכלם. עד מועד הביקורת לא פורסמו התקנות. כמו כן פורסם בדצמבר 1976 תיקון לחוק ובו נקבע בין היתר, שבמקרים שנקבעו בחוק, רשאי שופט בית המשפט שלום לצוות על סגירת מעון עד לסיום ההליכים המשפטיים.

הפיקוח על המעונות נעשה על ידי מפקחים משירותים שונים של המשרד: השירות לילד ונוער, השירות לזקן, השירות למפגר, השירות לעיוור, והמחלקה למוסדות ציבוריים. על פי

נוהל הפיקוח, על המפקח המחוזי לערוך פיקוח במעונות פעם בחצי שנה. העובד האחראי על ביצוע החוק — מנהל המחלקה למוסדות ציבוריים — לא דרש ולא קיבל מהמפקחים של כל השירותים דיווח שיטתי על ביצוע הפיקוח.

לא חל שינוי במצב:

מנהל המחלקה למוסדות ציבוריים, האחראי על ביצוע החוק, מנהל רשימות של המעונות החייבים ברשיון. בדצמבר 1974 לא היו כשליש מהמעונות רשיונות, אך מספר התביעות המשפטיות, שהגיש נגדם המשרד, היה קטן יחסית ולא הרתיע את בעלי המעונות מלנהל מעון חסר רשיון.

גם בדצמבר 1976 היו כשליש מהמעונות (104 מתוך 325) חסרי רשיונות. מאז דצמבר 1974 הוגשו לבתי המשפט 19 תביעות, דבר המצביע על כך, שהפעולה לאכיפת החוק על המפירים אותו לא היתה מספקת.